

Förstelärare på fritidshem – nuläge VT2020

Grundskoleförvaltningen

Upprättad
Datum: 2020-06-26
Version: 1.0
Ansvarig: Daniel Pamp, Jörgen Ekberg, Jessika Ståhl
Förvaltning: Grundskoleförvaltningen
Enhet: PDM

Innehållsförteckning

Förstelärare på fritidshem – nuläge VT2020	1
Bakgrund	3
Uppdragsbeskrivning för förstelärare i fritidshem	3
Kartläggning	4
1. Hur länge har du haft uppdraget som förstelärare i fritidshem?.....	4
2. Vilka uppgifter ingår i ditt uppdrag?	4
3. Har du tid avsatt för ditt arbete som förstelärare i fritidshem?.....	4
4. Är ni delaktiga i skolutvecklingsgruppen?	5
5. Hur ser er möjlighet ut till planering med er närmaste chef?	5
6. Hur mycket tid har ni för handledning av kollegor?.....	5
7. Hur ser handledningen ut?.....	5
8. Har ni möjlighet/tid för att planera med de andra förstelärarna på er skola?	5
9. Övriga reflektioner om rollen som förstelärare i fritidshem	5
Slutsatser	6

Bakgrund

Under perioden oktober - december 2019 granskade stadsrevisionen likvärdigheten i fritidshem. Syftet med granskningen var att bedöma om utbildning i fritidshem bedrivs på ett ändamålsenligt sätt, med särskilt fokus på om den är likvärdig. Med ändamålsenlig avsågs i granskningen att utbildningen utgår från de nationella målen och att den organiseras på ett sätt som motsvarar kraven i lagstiftningen. Granskningen hade också som syfte att bedöma om grundskolenämnden i tillräcklig utsträckning följer upp verksamheten i fritidshemmen och vidtar åtgärder vid konstaterade brister.

I rapporten ”Granskning av likvärdighet i fritidshem SR-2019-143”, lämnade stadsrevisionen den sammanfattande bedömningen att utbildningen i fritidshemmen bedrivs på ett i huvudsak ändamålsenligt sätt, men att det finns fler förbättringsområden gällande likvärdig utbildning. Vidare var bedömningen att grundskolenämndens uppföljning av verksamheten i fritidshem inte är helt tillräcklig. Granskningen visade dock att nämnden har vidtagit flera åtgärder som haft positiv effekt på fritidshemmens verksamhet.

Grundskoleförvaltningens förslag till yttrande gav svar på vilka åtgärder som avsågs att vidtas med anledning av de bedömningar och rekommendationer som redovisas i rapporten. En av dessa åtgärder var att genomföra en uppföljning av förutsättningarna att bedriva uppdraget som förstelärare i fritidshemmet vilket redovisas i denna rapport.

Ett uppföljande yttrande ska vara revisorskollegiet tillhanda senast 2021-01-31. I det uppföljande yttrandet ska grundskolenämnden ge svar på vilka åtgärder grundskolenämnden har vidtagit under 2020 och redogöra för vilken effekt dessa haft i verksamheten. Denna rapport är en del av detta underlag.

Uppdragsbeskrivning för förstelärare i fritidshem

Huvuduppdraget för förstelärare fritidshem är att bidra till högre måluppfyllelse inom fritidshemmet. Huvuddelen av förstelärarens tjänst är undervisning och uppgifter som hör till undervisningen.

På uppdrag av rektor leder förstelärare fritidshem det kollegiala lärandet på fritidshemmet. Förstelärare fritidshem har utifrån det systematiska kvalitetsarbetet och genom det kollegiala lärandet ett särskilt ansvar för att utveckla fritidshemmet. Fokus är att skapa en stimulerande pedagogisk fritidshemsverksamhet utifrån läroplanens mål och krav.

Förstelärare fritidshem medverkar till att:

- Stärka kvaliteten i undervisningspraktiken.
- Stärka kollegors förmåga att använda varandra som resurser i undervisningen.
- Stödja kollegor att förankra undervisningen i forskning, vetenskap och beprövad erfarenhet.
- Främja mer likvärdig undervisning i fritidshemmet

Förstelärare fritidshem utvecklar undervisningen med stöd i forskning och skola på vetenskaplig grund genom ett undersökande förhållningssätt, analys och förbättringsarbete tillsammans med arbetslaget.

Med utgångspunkt i grundskoleförvaltningens gemensamma uppdragsbeskrivning definierar rektor det lokalt utformade uppdraget. Uppdraget för varje förstelärare fritidshem ska dokumenteras.¹

Kartläggning

Under slutet av vårterminen mailades en enkät ut till samtliga förstelärare i fritidshem. Av 28 stycken tillfrågade svarade 26 stycken, dvs. en svarsfrekvens på nästan 93 %. Totalt bestod enkäten av 12 frågor och en sammanfattning av svaren redovisas nedan.

1. Hur länge har du haft uppdraget som förstelärare i fritidshem?

13 svarande angav att de har arbetat som förstelärare på fritidshem sedan tjänsten infördes 2017. Åtta hade arbetat som förstelärare i 2 år och de resterande fyra var inne på sitt första år som förstelärare.

2. Vilka uppgifter ingår i ditt uppdrag?

Nedan är vanliga förekommande svar på vilka typer av uppgifter som ingår i uppdraget som förstelärare i fritidshem:

- Uppgifter enligt Malmö stads uppdragsbeskrivning
- Schemaläggning
- Fortbildning av personal
- Ordna vikarier/täcka upp med personal
- Pedagogisk utveckling
- Matbeställning
- Kooperativt lärande
- Implementera InfoMentor
- Andra typer av administrativa uppgifter

3. Har du tid avsatt för ditt arbete som förstelärare i fritidshem?

Endast 2 av de 25 svarande svarade att de inte hade avsatt tid för arbetet som förstelärare i fritidshem. Det är stor skillnad i mängden avsatt tid för uppdraget som förstelärare. Bland de som angav att de hade fått tid avsatt var den som hade minst tid 40 minuter i veckan medan den som hade mest avsatt tid hade 20 timmar i veckan inriktat på uppdraget. Det kan finnas vissa skillnader i vad som anses tillhöra uppdraget men spridningen är väldigt stor.

4. Är ni delaktiga i skolutvecklingsgruppen?

20 av 25 svarande angav att de var delaktiga i skolutvecklingsgruppen på skolan. På en av skolorna angavs det att skolan inte hade någon skolutvecklingsgrupp.

¹ <https://cityofmalmo.omniacloud.net/171-grundskoleforvaltningen/befattningar-medarbetare-grundskoleforvaltningen>

De flesta anser att mötena i skolutvecklingsgrupperna är konstruktiva och att alla är delaktiga men en del lyfter upp att fokus är mer på den obligatoriska delen av skoldagen och ett antal skriver att de ofta får svårt att vara med på mötena då de oftast är under den tid de behövs på fritidshemmet.

5. Hur ser er möjlighet ut till planering med er närmaste chef?

Spridningen på svaren är även stor på denna fråga. De som har planering oftast med sin närmsta chef har ofta det schemalagt en gång i veckan medan de som har möjlighet till planering med sin närmsta chef gör det så sällan som en gång per termin. Många lyfter upp att mötena ofta ställs in på grund av händelser som anses prioriteras högre.

6. Hur mycket tid har ni för handledning av kollegor?

Generellt finns det ingen tid avsatt för handledning av kollegor. Den skola med mest handledningstid har avsatt 4,5 timme i veckan. På en skola har de framarbetat en systematik kring läsåret där vissa perioder är avsatt till handledning, men generellt finns det ingen systematik i hur denna tid är upplagd.

7. Hur ser handledningen ut?

Vanligast förekommande är handledning i form av workshops, föreläsningar och material från digitala kurser på Skolverket. En del använder sig av samtal efter olika sorters verksamhetsbesök.

8. Har ni möjlighet/tid för att planera med de andra förstelärarna på er skola?

16 av de svarande angav att de hade tid avsatt för att planera med de andra förstelärarna på skolan medan 6 stycken angav att sådan möjlighet inte fanns. En stor del svarar att mötena med samtliga förstelärare sker enligt schema under läsåret. Av de som anger att de inte har någon gemensam planering svarar en del att de inte vet om de andra förstelärarna träffas tillsammans och några anger att de inte vet vad ett sådant möte skulle ge för utbyte.

9. Övriga reflektioner om rollen som förstelärare i fritidshem

Många upplever en otydlighet i uppdraget, inte minst med tanke på den stora spridningen av arbetsuppgifter. Flera anger att det upplevs som ett ensamt uppdrag då de är den enda försteläraren i fritidshemmet på skolan. De önskar att det hade funnits någon mer att dela uppgiften med. Det är också svårt för många att få tid avsatt till uppdraget och det finns också en återkommande upplevelse från en del att utvecklingen på fritidshemmet får stå tillbaka för verksamheten under den obligatoriska delen av skoldagen. Många uppskattade att de blev tillfrågade då det önskas tydligare riktlinjer kring vad uppdraget innebär bland de anställda förstelärarna på fritidshemmet.

Slutsatser

Det finns stora skillnader gällande rollen som förstelärare på fritidshem i våra skolor. Det hade varit bra med tydligare riktlinjer kring utformningen av uppdraget där punkter tas med som vilka typer av arbetsuppgifter som ska ingå och i vilken omfattning. Något som borde byggas upp är en systematik kring själva uppdraget då det ger en struktur som underlättar arbetet och medför en ökad likvärdighet mellan fritidshemmen. Ett exempel på detta är skolan där läsåret delas upp i fyra olika perioder med olika typer av arbetsuppgifter för försteläraren. En början på att möta detta behov skulle vara att skolledning träffar förstelärare minst två gånger per termin och ser över uppdragsbeskrivningen och utvärderar tillsammans om de arbetar med rätt typ av uppgifter. Många förstelärare har många administrativa uppdrag och detta är ett område där det skulle vara bra med en översyn. En rekommendation är att en viss minsta procentdel i förstelärarnas tjänst avsätts för uppdrag som specifikt ingår i tjänsten som förstelärare. Detta skulle medföra en ökad likvärdighet mellan skolorna.

När det gäller handledning är det ett område som har stor utvecklingspotential. Både gällande den avsatta tiden, men även struktur och utformning av den. Förstelärarna borde också avsätta tid med närmst ansvarig i skolledning minst en gång i månaden för att stämma av hur det går.